

MARTA VERGONYÓS,

Arrelada com una atzavara nòmada

Arrelada a un petit indret de l'Empordà però viatgera i nòmada alhora, s'autodefineix com artista multidisciplinar amateur, o sigui amant d'allò que fa: documental de creació, performance, instal·lacions, i tots els altres recursos per ensumar, sentir i veure a través de l'esquerda lluminosa i plena de poesia que s'escola en allò més quotidià. Ho dic amb paraules d'ella.

Per: Clara Garí

Estic amb la Marta, un matí d'aquest hivern tan lluminós, a la terrassa de l'Hotel Empúries. Li proposo un joc; jo li mostro una paraula i ella em respon amb allò que li suggereix. Les paraules, però, no són innocents, ah, no!

Escrites en un laberint de feltre verd que li estenc damunt la tauleta, van portant les unes a les altres cap a petits culdesacs inexorables. Així miro d'agafar el compàs d'aquesta mig sargantana, mig libèl·lula que fa tants anys que conec però que sempre em sorprén amb una nova muda.

Amb les paraules fem un alfabet, incomplet, però que va molt enllà dels diccionaris. Un alfabet autobiogràfic... escolteu el que diu:

L'Àvia d'Esclanyà tenia una serp amanyagada. Anava cada tarda al camí i la serp la venia a rebre. Això no m'ho han explicat, ho he vist jo mateixa. A més a més l'àvia guarda una caixa amb totes les mudes de la serp. I no només això: fa tres estius que cada tarda se li apareix una papallona, se li posa un moment a la mà, i conversen. Després la papallona se'n va.

L'àvia té noranta anys. Distingeix els ocells pel seu cant i és molt subtil en el seu coneixement. Pertany a la darrera generació que ha rebut el coneixement per via oral, i penso que la oralitat perviu en la comunicació que estableix amb els altres, en la seva manera de dir i de compartir. Jo mateixa, quan estic amb ella miro de no tenir el mòbil a prop, i em sembla que la nostra comunicació s'altera una mica si hi ha aparells electrònics al voltant.

Bellesa, aquesta paraula no l'has posada a l'alfabet, però jo la vull dir. Si estic compromesa amb alguna causa és amb la de la bellesa. La bellesa és un lloc de llibertat personal perquè és subjectiva. Cadascú s'emociona i s'embellés amb el que li ressona el treball és ser fidel a la bellesa pròpia sense tancar-se a les que altres han desvetllat.

Tinc cinc Cases. La casa de Sant Martí d'Empúries que em permet viure el mar, la de Madremanya on treballa amb Denys Blacker, la casa de Poblenou, a Barcelona, la casa familiar de la mare i de les àvies, i de fa poc, la casa de Madrid. La meua vida transita per espais físics però per mi les cases són les persones. En el trànsit entre un espai i un altre és on m'hi trobo jo, on creixo. La meua àvia solia dir "nena, pedra que rodola no cria molsa" volent dir que si no paraves a un lloc no podies créixer ni establir-te però per a mi te un altre significat: que si sempre et mous estàs sempre preparada per descobrir , per conèixer, i la regularitat i els hàbits no aconsegueixen rovellar-te la ment.

El Dolor és l'escola dels límits. Amb el meu fillol compartim un joc inventat. Consisteix a dir, quin poder voldries si et deixessin escollir. Jo escullo tenir cinc vides simultànies i l'únic límit seria el dolor. Una migronya, o el dolor emocional m'ensenya a limitar aquest desig infinit de viure, de saber.

L'Empordà és l'arrel pivotant que surt del dit gros de cada peu i va ben endins. L'Empordà és el lloc on pots tornar. Neixes a un lloc, això no ho tries. Jo vaig néixer a Esclanyà, un poblet de 300 habitants, i vaig créixer veient el turisme dels estius i la vida reclosa dels hiverns.

Un dia l'àvia Sita em va preguntar quin lloc m'agradava més de tots els llocs que havia visitat, i jo vaig dir: l'Empordà, Empúries. I de ciutat?, De ciutat, Barcelona, vaig dir jo, perquè té mar. Diu, mira, jo tinc noranta anys i només he estat a l'Empordà i a Barcelona i tu que has donat la volta al món no has trobat res millor? Doncs ja estic bé aquí!

M'agradaria folrar la Gerra per dins amb pa d'or. A Esclanyà, a la carretera, en passar per Regencós hi ha un lloc que tenen unes gerres enormes, que antigament servien per guardar gra, o potser oli. Sempre que les veig penso que voldria folrar una de pa d'or per dins i dormir-hi una nit.

La Lluna és com un metrònom. Quan fa molt de temps que no sé si és plena, o si minva o creix vol dir que no estic com he d'estar. A casa som pagesos, i sempre he viscut aquesta atenció als moviments de la lluna, al temps meteorològic, al cicle de la terra per actuar en correspondència, per prendre les decisions correctes. Jo, que sóc artista, mai oblidó que cultura ve de cultivar, de la terra. La lluna, com més present la tinc, més segurs, més assertius són els meus moviments. En canvi si em despisto perdo l'arrel del temps, el pas del temps...

El Nus cal aprendre a fer-lo per saber-lo desfer.

L'Obra és anar fent, l'obra és la vida. Vull fer una cosa i per fer-la he buscat els formats més oberts, la performance, els documentals de creació i els objectes poètics. Durant molt de temps buscava el meu llenguatge i l'he trobat en aquestes pràctiques. Jo no volia estudiar Belles Arts, vaig plegar i vaig anar a Sud-Amèrica i en tornar vaig conèixer en Genís Cano i l'art d'acció, la performance. A Llatinoamèrica vaig començar a fer accions al carrer i també a la presó. M'interessa la performance perquè pot modificar allò simbòlic, generar un nou simbolisme que pot ser compartit. Les dones podem aportar un món simbòlic polític i poètic. En aquest treball jo m'implico en les coses que visc, no me'n puc separar ni mirar des de fora. Des d'aquí es poden dir coses que no són possibles en el context polític o jurídic. Fent treballs col·laboratius amb grups de dones torna per a mi la vivència quotidiana d'una esquerra lluminosa.

La Pluja, que sempre m'agafi a la intempèrie.

Això no ho ha dit ella, però, gairebé: el que li escau al Riu és riure.

Tot el que he fet des de que tenia quatre anys fins ara ha estat per compensar el disgust de saber que mai podria Volar. ✨

www.martavergonyos.net

MARTA VERGONYÓS,

Rooted like a nomadic agave

She is from a small village in the Empordà, yet is also a traveller and nomad, and defines herself as an amateur multidisciplinary artist, a lover of what she does: creative documentaries, performance, installations.

By: Clara Garí

I'm with Marta on the terrace of the Hotel Empúries. I propose a game; I show her a word and she tells me what it suggests to her. The words, though, are anything but innocent and have been chosen to lead from one to the other. This is how I approach my subject, who I have known for so long yet never ceases to surprise me.

We create an autobiographical alphabet... here's what it says:

My Àvia - grandma in Esclanyà said a snake would come to meet her on the path each day; she kept a box with all its skins. And she used to have a butterfly that would land on her hand each afternoon, talk with her and then fly away.

My grandma is ninety years old. She can tell the birds from their songs. She belongs to a generation that learnt through word of mouth. You feel this in her communication.

Bellesa - beauty, is not in the alphabet but I wanted to mention it.

If I'm committed to anything it's beauty. Beauty is a place of personal freedom because it's subjective. Everyone seeks a beauty that resonates with them, but we need to be faithful to our own vision as well as others'.

I have five Cases - houses. The house in Sant Martí d'Empúries is by the sea, in Madremanya I work with Denys Blacker, the house in Poblenou, in Barcelona, is my family house, and, more recently, the house in Madrid. For me houses are people. I find myself and grow when travelling between one space and another. My grandma often said to me "a rolling stone gathers no moss" meaning if you don't stop you can't grow or settle, but for me it has another meaning; if you are always on the move you are always ready to discover, to find out; routines and habits won't get your mind rolling.

Dolor - pain teaches limits. With my godson we play a game. You have to choose a power. I choose to have five simultaneous lives and the only limit would be pain. A migraine, or emotional pain teaches me to limit my infinite desire to live and to know.

The Empordà is the root that stretches from my feet deep into the earth. You can't choose where you're

born. I was born in Esclanyà , a village of 300 inhabitants, full of tourists in the summer and deserted in winter. One day grandma Sita asked me where I would like to live and I said: Empordà, Empúries. And which city? Barcelona, I said, because it has the sea. She said, I'm ninety years old and have only lived in Esclanyà and Barcelona and you have travelled the world but haven't found anything better? So, you must be ok here!

I would like to line a Gerra - Roman pot with gold leaf. In Esclanyà, on the road through Regencós there's a place with enormous pots which used to be used for grain or oil. I would like to line one with gold leaf or sleep in one for the night.

The Lluna - moon is like a metronome. I come from a family of farmers and have always lived close to the moon, the weather,

the earth's cycles. As an artist, I see the link between culture and cultivation. The closer I am to the moon the surer my movements. But if I lose track of the moon I lose my connection with time.

A Nus - knot must first be tied to then untie

The Obra - artwork is life. I have sought the most open of art formats: performance, creative documentaries and poetic objects. I have found my language in these disciplines. I didn't want to study Fine Art, I went to America and when I returned I met Genís Cano and the art of action, performance. In Latin America I began to do actions in the street and in prison.

Performance can modify something symbolic, generate new symbolism.

The Pluja - rain, which always catches me off guard.

She didn't say this but: what the Riu - river deserves is to smile.

Everything that I have done since I was four years old has been to compensate for my dismay at learning that I will never be able to Volar - fly. ✨

www.martavergonyos.net